

32003L0088

L 299/9

EUROPOS SAJUNGOS OFICIALUSIS LEIDINYS

2003 11 18

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA 2003/88/EB

2003 m. lapkričio 4 d.

dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Europos bendrijos steigimo sutartį, ypač į jos 137 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdami į Komisijos pasiūlymą,

atsižvelgdami į Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami Sutarties 251 straipsnyje nustatytos tvarkos ⁽²⁾,

kadangi:

(1) 1993 m. lapkričio 23 d. Tarybos direktyva 93/104/EB dėl tam tikrų darbo laiko organizavimo aspektų ⁽³⁾, kuri nustato minimalius saugos ir sveikatos reikalavimus darbo laiko organizavimui atsižvelgiant į kasdieninio poilsio laiką, pertraukas, savaitinio poilsį, ilgiausią savaitinio darbo laiką, metines atostogas, naktinio bei pamaininio darbo aspektus ir darbo modelius, taikomus organizuojant darbo laiką, buvo žymiai iš dalies pakeista. Siekiant patikslinti šiuos klausimus, šios nuostatos turi būti kodifikuotos.

(2) Sutarties 137 straipsnis numato, kad Bendrija turi remti ir prisidėti prie valstybių narių veiklos, siekdama pagerinti darbo aplinką ir apsaugoti darbuotojų sveikatą bei saugą. To straipsnio pagrindu priimtos direktyvos turi vengti taikyti tokius administracinius, finansinius ir teisinius suvaržymus, kurie kliudytų kurti ir plėtoti mažas ir vidutines įmones.

(3) 1989 m. birželio 12 d. Tarybos direktyvos 89/391/EEB dėl priemonių darbuotojų saugai ir sveikatos apsaugai darbe gerinti nustatymo ⁽⁴⁾ visos nuostatos yra taikomos šioje direktyvoje nurodomoms sritims nepažeidžiant joje pateiktų griežtesnių ir (arba) konkretesnių nuostatų.

⁽¹⁾ OL C 61, 2003 3 14, p. 123.

⁽²⁾ 2002 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento nuomonė (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2003 m. rugsėjo 22 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ OL L 307, 1993 12 13, p. 18. Direktyva su pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB (OL L 195, 2000 8 1, p. 41).

⁽⁴⁾ OL L 183, 1989 6 29, p. 1.

(4) Tikslu pagerinti darbuotojų saugą, higieną ir sveikatą darbe neturėtų būti siekiama vien dėl ekonominių priežasčių.

(5) Visi darbuotojai turi turėti pakankamai laiko poilsiui. „Poilsio“ sąvoką būtina išreikšti laiko vienetais, t. y. dienomis, valandomis ir (arba) jų dalimis. Bendrijos darbuotojams turi būti suteikiamas minimalus dienos, savaitės ir kasmetinio poilsio laikas ir atitinkamos pertraukos. Šiomis sąlygomis taip pat yra būtina nustatyti maksimalų savaitės darbo valandų skaičių.

(6) Turėtų būti atsižvelgta į Tarptautinės darbo organizacijos principus dėl darbo laiko organizavimo, įskaitant su naktiniu darbu susijusius principus.

(7) Moksliniai tyrimai parodė, kad žmogaus kūnas naktį jautresniau reaguoja į aplinkos poveikį ir į tam tikras apsunkinančias darbo organizavimo formas ir kad ilgas naktinis darbas gali būti žalingas darbuotojų sveikatai ir gali kelti pavojų saugai darbo vietoje.

(8) Reikia riboti naktinio darbo, įskaitant viršvalandžius, trukmę ir nustatyti, kad darbdaviai, kurių darbuotojai reguliariai dirba naktinėje pamainoje, praneštų šią informaciją kompetentingosioms institucijoms, jei jos to reikalauja.

(9) Svarbu, kad prieš paskiriant į darbą ir vėliau naktį dirbantys darbuotojai turėtų teisę reguliariai nemokamai pasitikrinti sveikatą, o jei jie turi rūpesčių dėl sveikatos, atsiradus galimybei turėtų būti perkelti į jiems tinkamą dieninį darbą.

(10) Būtina, kad naktį ir pamainomis dirbančių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos lygis atitiktų jų darbo pobūdį ir kad apsaugos ir profilaktikos paslaugų organizavimas ir pati veikla bei išteklių naudojimas būtų veiksmingi.

(11) Tam tikros darbo sąlygos gali pakenkti darbuotojų saugai ir sveikatai. Organizuojant darbą pagal tam tikrą modelį, reikia atsižvelgti į bendrą darbo pritaikymo darbuotojui principą.

(12) Europos susitarimas dėl jūrinių darbo laiko yra įgyvendintas 1999 m. birželio 21 d. Tarybos direktyva 1999/63/EB dėl Europos bendrijos laivų savininkų asociacijos (ECSEA) ir Europos Sąjungos transporto darbuotojų sąjungų federacijos (FST) susitarimo dėl jūrinių darbo laiko organizavimo ⁽⁵⁾ pagal Sutarties 139 straipsnio 2 dalį. Todėl šios direktyvos nuostatos neturi būti taikomos jūrininkams.

⁽⁵⁾ OL L 167, 1999 7 2, p. 33.

- (13) Tuo atveju, kai žvejai verčiasi pusine žvejyba ir kartu yra darbuotojai, pačios valstybės narės, vadovaudamosi šia direktyva, sprendžia dėl jų teisės į kasmetines atostogas ir jų suteikimo bei apmokėjimo tvarkos.
- (14) Specifiniai standartai, nustatyti kituose Bendrijos dokumentuose, susijusiuose, pavyzdžiui, su tam tikrų kategorijų darbuotojų poilsio ir darbo laiku, kasmetinėmis atostogomis ir naktiniu darbu, turi būti laikomi viršesni už šios direktyvos nuostatas.
- (15) Atsižvelgiant į klausimą, kuris gali būti keliamas dėl darbo laiko organizavimo įmonėje, pageidautina, kad tam tikros šios direktyvos nuostatos būtų taikomos lanksčiau, kartu užtikrinant principų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos laikymąsi.
- (16) Būtina numatyti, kad tam tikroms nuostatomis gali būti taikomos įgyvendintos nukrypti leidžiančios nuostatos, kurias pagal kiekvieną atvejį taiko valstybės narės arba darbdaviai ir darbuotojai. Paprastai pritaikius leidžiančią nukrypti nuostatą susijusiems darbuotojams turi būti suteiktas atitinkamas kompensuojamasis poilsio laikas.
- (17) Ši direktyva neturi turėti įtakos valstybių narių įsipareigojimams dėl I priedo B dalyje išdėstytų direktyvų nuostatų perkėlimo galutinių terminų vykdymo,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

I SKYRIUS

TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽIMAI

1 straipsnis

Tikslas ir taikymo sritis

- Ši direktyva nustato būtiniausias saugos ir sveikatos reikalavimus dėl darbo laiko organizavimo.
- Ši direktyva taikoma:
 - minimaliam dienos poilsio, savaitės poilsio ir kasmetinių atostogų laikui, pertraukoms ir maksimaliam savaitės darbo laikui ir
 - tam tikriems naktinio darbo, pamaininio darbo ir darbo modelių aspektams.
- Ši direktyva taikoma visoms Direktyvos 89/391/EEB 2 straipsnyje apibrėžtomis veiklos sritims, viešoms ir privačioms, nepažeidžiant šios direktyvos 14, 17, 18 ir 19 straipsnių.

Ši direktyva netaikoma jūrininkams, kaip apibrėžta Direktyvoje 1999/63/EB, nepažeidžiant šios direktyvos 2 straipsnio 8 dalies.

- Direktyvos 89/391/EEB nuostatos visapusiškai taikomos šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems klausimams, nepažeidžiant griežtesnių ir (arba) specialių šios direktyvos nuostatų.

2 straipsnis

Apibrėžimai

Šioje direktyvoje vartojami šie apibrėžimai:

- „darbo laikas“ – tai bet koks laikas, kai darbuotojas yra darbo vietoje, darbdavio žinioje ir vykdo savo veiklą arba atlieka pareigas pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) praktiką;
- „poilsio laikas“ – tai visoks laikas, kuris nėra darbo laikas;
- „naktinis laikas“ – tai bet koks ne trumpesnis kaip septynių valandų, nacionalinės teisės aktais apibrėžiamas laikas, į kurį bet kuriuo atveju turi patekti laikotarpis nuo vidurnakčio iki 5 valandos ryto;
- „naktinės pamainos darbuotojas“ – tai:
 - viena vertus bet koks darbuotojas, kuris paprastai naktiniu laiku dirba bent tris valandas savo kasdienio darbo laiko ir
 - kita vertus bet koks darbuotojas, kuris naktiniu laiku dirba tam tikrą savo metinio darbo laiko dalį, kurią suinteresuotoji valstybė narė pasirinktinai nustato:
 - pasitarusi su darbdaviais ir darbuotojais – nacionalinės teisės aktais; arba
 - kolektyvinėmis sutartimis arba susitarimais, kuriuos nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu sudaro darbdaviai ir darbuotojai;
- „pamaininis darbas“ – tai bet koks darbo pamainomis organizavimo būdas, pagal kurį darbuotojai pakeičia vieni kitus tose pačiose darbo vietose pagal tam tikrą modelį, įskaitant ir rotacijos modelį, kai darbas gali būti nepertraukiamas arba nutraukiamas, ir kuris sudaro būtinybę darbuotojams dirbti skirtingu laiku per tam tikrą dieną ar savaitės laikotarpį;
- „pamainomis dirbantis darbuotojas“ – tai bet koks darbuotojas, kurio darbo grafikas yra pamaininio darbo dalis;
- „mobilusis darbuotojas“ – tai bet kuris darbuotojas, kurį įmonė, teikianti keleivių ar prekių gabenimo keliais, oru ar vidaus vandenimis paslaugas, samdo keliaujančio ar skraidančio personalo nariu;
- „darbas atviroje jūroje“ – daugiausia ant jūros įrenginių (įskaitant ir gręžinių platformas) arba iš jų atliekamas darbas, kuris yra tiesiogiai ar netiesiogiai susijęs su mineralinių išteklių, įskaitant angliavandenilius, žvalgymu, gavyba ir naudojimu bei su tuo susijusiu narų darbu, neatsižvelgiant į tai, ar toks narų darbas vykdomas iš jūros įrenginio ar laivo;

9) „pakankamas poilsis“ reiškia, kad darbuotojai reguliariai turi poilsio pertraukas, kurių trukmė išreiškiama laiko vienetais, ir kurios yra pakankamai ilgos ir nepertraukiamos, kad būtų galima užtikrinti, jog dėl nuovargio ar kitokių neįprastų darbo modelių trumpu ar ilgesniu darbo metu darbuotojai nesužižės patys, nesužalos savo bendradarbių ar kitų asmenų ir nepakenks savo sveikatai.

2 SKYRIUS

MINIMALUS POILSIO LAIKAS, KITI DARBO LAIKO ORGANIZAVIMO ASPEKTAI

3 straipsnis

Dienos poilsis

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 11 valandų nepertraukiamo kasdienio poilsio laiką per parą.

4 straipsnis

Pertraukos

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad esant ilgesnei nei šešių valandų darbo dienai, kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į pertrauką pailsėti, apie kurią išsamesnės sąlygos, įskaitant trukmę ir suteikimo sąlygas, nustatomos kolektyvinėmis sutartimis arba susitarimais tarp darbdavių ir darbuotojų, arba jeigu jų nėra, nacionalinės teisės aktais.

5 straipsnis

Savaitės poilsio laikas

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad per kiekvieną septynių dienų laikotarpį kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į minimalų 24 valandų nepertraukiamo poilsio laiką ir 3 straipsnyje nurodomas 11 kasdienio poilsio valandų.

Jei to reikia dėl objektyvių arba techninių, arba darbo organizavimo priežasčių, galima taikyti minimalų 24 valandų poilsio laiką.

6 straipsnis

Maksimalus savaitės darbo laikas

Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad, atsižvelgiant į būtinybę garantuoti darbuotojų saugą ir sveikatos apsaugą:

- savaitės darbo laikas būtų apribotas įstatymais ar kitais teisės aktais arba kolektyvinėmis sutartimis ar darbdavių ir darbuotojų susitarimais;
- vidutinis darbo laikas, įskaitant viršvalandžius, per kiekvieną septynių dienų laikotarpį nebūtų ilgesnis kaip 48 valandos.

7 straipsnis

Kasmetinės atostogos

1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad kiekvienas darbuotojas turėtų teisę į bent keturių savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas.

2. Minimalus kasmetinių mokamų atostogų laikas negali būti pakeistas kompensacija, išskyrus tuos atvejus, kai yra nutraukiami darbo santykiai.

3 SKYRIUS

NAKTINIS DARBAS, PAMAININIS DARBAS, DARBO MODELIAI

8 straipsnis

Naktinio darbo trukmė

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

- naktinės pamainos darbuotojų įprastinės darbo valandos per parą neviršytų vidutiniškai aštuonių valandų;
- naktinės pamainos darbuotojai, kurių darbas susijęs su ypatingais pavojais arba kurių fizinis ar protinis darbo krūvis yra didelis, bet kuriuo 24 valandų trukmės laikotarpiu, kai jie dirba naktinį darbą, nedirbtų daugiau kaip aštuonias valandas.

b punkte nurodytas su ypatingu pavojumi arba dideliu fiziniu ar protiniu krūviu susijęs darbas yra apibrėžiamas nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika arba kolektyvinėmis sutartimis, arba darbdavių ir darbuotojų susitarimais, atsižvelgiant į naktinio darbo specifinį poveikį ir žalą.

9 straipsnis

Sveikatos tikrinimas ir naktinės pamainos darbuotojų perkėlimas į dieninį darbą

- Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:
 - prieš paskiriant į darbą, o vėliau reguliariai, naktinės pamainos darbuotojai turėtų teisę į nemokamą sveikatos patikrinimą;
 - naktinės pamainos darbuotojai, turintys rūpesčių dėl sveikatos, nustatčius, kad jie yra susiję su naktiniu darbu, atsiradus galimybei būtų perkelti į jiems tinkamą dieninį darbą.

2. Atliekant šio straipsnio 1 dalies a punkte nurodytą nemokamą sveikatos tikrinimą, turi būti laikomasi medicininio konfidencialumo.

3. Šio straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas nemokamas sveikatos tikrinimas gali būti atliekamas pasinaudojant bendra nacionaline sveikatos apsaugos sistema.

10 straipsnis

Darbo naktiniu laiku garantijos

Dėl darbuotojų, kurių naktinis darbas kelia pavojų jų saugai arba sveikatai, valstybės narės, remdamosi nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika, nustatytomis sąlygomis, gali taikyti tam tikrų kategorijų naktinės pamainos darbuotojams tam tikras garantijas.

11 straipsnis

Pranešimas apie darbuotojus, reguliariai dirbančius naktinėje pamainoje

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad darbdavys, kurio darbuotojai reguliariai dirba naktinėje pamainoje, kompetentingųjų institucijų prašymu pateiktų joms informaciją apie tai.

12 straipsnis

Sauga ir sveikatos apsauga

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad:

- a) būtų užtikrinta naktinės pamainos darbuotojų ir pamainomis dirbančių darbuotojų sauga ir sveikatos apsauga, atitinkanti jų darbo pobūdį;
- b) atitinkamos naktinės pamainos darbuotojų ir pamainomis dirbančių darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos priemonės arba sąlygos būtų lygiavertės kitiems darbuotojams taikomoms sąlygoms ir galiotų bet kuriuo metu.

13 straipsnis

Darbo modelis

Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad pagal tam tikrą modelį ketinantis organizuoti darbą darbdavys atsižvelgtų į bendrąjį darbo pritaikymo darbuotojui principą, atsižvelgiant į veiklos pobūdį, ypač siekiant palengvinti monotonišką darbą ir nustatyto tempo darbą, bei į saugos ir sveikatos reikalavimus, ypač dėl pertraukų darbo metu.

4 SKYRIUS

ĮVAIRIOS NUOSTATOS

14 straipsnis

Konkretesnės Bendrijos nuostatos

Šios direktyvos nuostatos netaikomos, jei kiti Bendrijos dokumentai nustato konkretesnius reikalavimus dėl tam tikrų profesijų arba veiklos rūšių.

15 straipsnis

Palankesnės nuostatos

Ši direktyva nepažeidžia valstybių narių teisės taikyti arba priimti įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie yra palankesni darbuotojų saugos garantijų ir sveikatos apsaugos atžvilgiu, arba palengvinti ar leisti kolektyvinių sutarčių arba susitarimų, sudarytų tarp darbdavių ir darbuotojų, kurie yra palankesni darbuotojų saugos garantijų ir sveikatos apsaugos atžvilgiu, taikymą.

16 straipsnis

Pamatiniai laikotarpiai

Valstybės narės gali nustatyti:

- a) taikydamos 5 straipsnį (savaitės poilsio laikas), ne ilgesnį kaip 14 dienų pamatinį laikotarpį;
- b) taikydamos 6 straipsnį (maksimalus savaitės darbo laikas), ne ilgesnį kaip keturių mėnesių pamatinį laikotarpį.

Pagal 7 straipsnį suteiktas mokamų kasmetinių atostogų laikas ir atostogų dėl ligos laikas yra neįtraukiamas apskaičiuojant vidurkį arba jam nedaro įtakos;

- c) taikydamos 8 straipsnį (naktinis darbo laikas), pamatinį laikotarpį, apibrėžtą po konsultacijų su darbdaviais ir darbuotojais arba nustatytą kolektyvinėmis sutartimis ar susitarimais, sudarytais nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu tarp darbdavių ir darbuotojų.

Jei į pamatinį laikotarpį patenka pagal 5 straipsnį reikalaujamas 24 valandų minimalaus savaitės poilsio laikas, apskaičiuojant vidurkį, jis neįtraukiamas.

5 SKYRIUS

LEIDŽIANČIOS NUKRYPTI NUOSTATOS IR IŠIMTYS

17 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos

1. Deramai laikydamosi darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos bendrųjų principų, valstybės narės gali nukrypti nuo 3–6, 8 ir 16 straipsnių, kai atsižvelgiant į minimos veiklos konkrečias ypatybes, darbo laikas neskaičiuojamas ir (arba) nenustatomas, arba jį gali nusistatyti patys darbuotojai, pirmiausia:

- a) vadovai arba kiti asmenys, galintys savarankiškai priimti sprendimus;
- b) darbuotojai šeimose arba
- c) religines apeigas bažnyčiose ir religinėse bendruomenėse atliekantys darbuotojai.

2. 3, 4 ir 5 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos gali būti priimtos įstatymais ir kitais teisės aktais arba kolektyvinėmis sutartimis ar darbdavių ir darbuotojų susitarimais, su sąlyga, kad darbuotojams suteikiamas lygiavertis kompensuojamojo poilsio laikas arba, išskirtiniais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių suteikti lygiavertį kompensuojamojo poilsio laiką neįmanoma, suinteresuotiems darbuotojams suteikiama atitinkama apsauga.

3. Remiantis šio straipsnio 2 dalimi, nuo 3, 4, 5, 8 ir 16 straipsnių leidžiama nukrypti:

- a) tais atvejais, kai darbuotojo darbo ir gyvenamoji vieta yra toli viena nuo kitos, įskaitant darbą atviroje jūroje, arba kai darbuotojo skirtingos darbo vietos yra toli viena nuo kitos;
- b) su apsauga ir sekimu susijusiai veiklai, reikalaujančiai nuolatinio buvimo, kad būtų apsaugotas turtas ir asmenys, ypač apsaugos darbuotojams, prižiūrėtojams ir apsaugos firmoms;
- c) veiklai, susijusiai su nepertraukiamomis paslaugomis arba nenutrūkstama gamyba, ypač:
 - i) paslaugoms, susijusioms su priėmimu, gydymu ir (arba) priežiūra, teikiamoms ligoninėse arba panašiose įstaigose, įskaitant mokomąją praktiką atliekančių gydytojų, nuolatinės globos institucijų ir kalėjimų darbą;
 - ii) dokų arba oro uostų darbuotojams;
 - iii) teikiant spaudos, radijo, televizijos, filmų kūrimo, pašto ir telekomunikacijų paslaugas, greitosios pagalbos, priešgaisrinės ir civilinės apsaugos paslaugas;
 - iv) dujų, vandens ir elektros gamybai, perdavimui ir paskirstymui, buitinių atliekų surinkimo ir deginimo įmonėms;
 - v) pramonės rūšims, kuriose darbo negalima nutraukti dėl techninių priežasčių;
 - vi) mokslo tyrimams ir taikomajai veiklai;
 - vii) žemės ūkiui;
 - viii) darbuotojams, kurių darbas susijęs su miesto keleivių vežimu reguliariais reisais;
- d) kai numatomas didelis veiklos padidėjimas, ypač:
 - i) žemės ūkyje;
 - ii) turizmo srityje;
 - iii) pašto paslaugų srityje;
- e) geležinkelių transporte dirbantiems asmenims:
 - i) kurių darbas yra su pertrūkiais;
 - ii) kurie savo darbo laiką praleidžia traukiniuose arba
 - iii) kurių veikla yra susijusi su transporto tvarkaraščiais ir būtinumu užtikrinti eismo nenutrūkstamumą bei reguliarumą;

f) Direktyvos 89/391/EEB 5 straipsnio 4 dalyje nurodytomis aplinkybėmis;

g) įvykus nelaimingam atsitikimui arba kai gresia jo pavojus.

4. Remiantis šio straipsnio 2 dalimi, nuo 3 ir 5 straipsnių leidžiama nukrypti:

- a) dirbant pamaininį darbą, kiekvieną kartą, kai darbuotojas keičia pamainą ir nuo vienos pamainos pabaigos iki kitos pradžios negali turėti dienos ir (arba) savaitės poilsio laiko;
- b) dirbant darbą, kai darbo laikas yra paskirstytas visą dieną, pirmiausia valytojoms.

5. Remiantis šio straipsnio 2 dalimi, nuo 6 straipsnio ir 16 straipsnio b punkto leidžiama nukrypti mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams, vadovaujantis šios dalies antrame–septintame punktuose išdėstytais nuostatomis.

Taikant 6 straipsnį, pirmame punkte minėtas nukrypti leidžiančias nuostatas galima taikyti penkerių metų pereinamuoju laikotarpiu nuo 2004 m. rugpjūčio 1 d.

Valstybėms narėms prireikus gali būti suteikta dar iki dvejų metų laiko atsižvelgti į darbo laiko nuostatų reikalavimų įvykdymo sunkumus, susijusius su jų išsipareigojimais sveikatos paslaugų ir medicininės priežiūros organizavimo ir teikimo srityje. Likus ne mažiau kaip šešioms mėnesiams iki pereinamojo laikotarpio pabaigos atitinkama valstybė narė apie tai praneša Komisijai, nurodydama priežastis, kad Komisija per tris mėnesius nuo tokio pranešimo ir atitinkamai pasikonsultavusi galėtų pareikšti savo nuomonę. Jei valstybė narė nesilaiko Komisijos nuomonės, ji savo sprendimą privalo pagrįsti. Valstybės narės pranešimas ir pagrindimas bei Komisijos nuomonė skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir siunčiami Europos Parlamentui.

Valstybės narės prireikus gali turėti papildomą laikotarpį iki vienerių metų atsižvelgti į ypatingus sunkumus vykdant 3 pastraipoje minėtus išsipareigojimus. Jos privalo laikytis toje pastraipoje nustatytos tvarkos.

Valstybės narės užtikrina, kad per pirmuosius trejus pereinamojo laikotarpio metus darbo valandos per savaitę jokia būdu neviršys 58 valandų, per kitus dvejus metus – vidutiniškai 56 valandų, o per likusį laiką – vidutiniškai 52 valandų.

Siekdamas susitarimo visais įmanomais atvejais dėl pereinamuoju laikotarpiu taikomų priemonių, darbdavys pradeda iš anksto konsultuotis su darbuotojų atstovais. Laikantis iii pastraipoje nustatytų ribų tokia susitarime galima nustatyti:

- a) vidutinį darbo valandų skaičių per savaitę pereinamuoju laikotarpiu ir
- b) priemones, kurias reikia taikyti norint iki pereinamojo laikotarpio pabaigos sumažinti vidutinį darbo valandų skaičių per savaitę iki 48.

Taikant 16 straipsnio b punktą, jei pamatinis laikotarpis ne ilgesnis kaip 12 mėnesių, pirmoje pastraipoje minėtas leidžiančias nukrypti nuostatas galima taikyti per pirmąjį pereinamojo laikotarpio dalį, nurodytą penktoje pastraipoje, ir po to šešis mėnesius.

18 straipsnis

Leidžiančios nukrypti nuostatos, nustatytos kolektyvinėmis sutartimis

Nukrypti nuo 3, 4, 5, 8 ir 16 straipsnių gali būti leidžiama sudarius kolektyvines sutartis arba susitarimus tarp darbdavių ir darbuotojų valstybiniu ar regioniniu lygiu, arba pagal juose nustatytas taisykles, žemesniu lygmeniu sudarytas kolektyvines sutartis arba darbdavių ir darbuotojų susitarimus.

Valstybės narės, kuriose nėra įstatyminės bazės, užtikrinančios kolektyvinių sutarčių arba darbdavių ir darbuotojų susitarimų valstybiniu ar regioniniu lygiu šioje direktyvoje reglamentuojamais klausimais sudarymą, arba tos valstybės narės, kuriose yra aiškiai šiuo tikslu nustatyta įstatymų sistema, pagal šią sistemą, vadovaudamosi nacionalinės teisės aktais ir (arba) praktika, kolektyvinėse sutartyse arba atitinkamu kolektyviniu lygiu sudarytuose darbdavių ir darbuotojų susitarimuose gali leisti nukrypti nuo 3, 4, 5, 8 ir 16 straipsnių.

Pirmoje ir antroje pastraipoje numatytas leidžiančias nukrypti nuostatas leidžiama taikyti tik su sąlyga, kad atitinkamiems darbuotojams suteikiamas lygiavertis kompensuojamojo poilsio laikas arba išskirtiniais atvejais, kai dėl objektyvių priežasčių suteikti tokio laiko neįmanoma, atitinkamiems darbuotojams suteikiama atitinkama apsauga.

Valstybės narės gali nustatyti:

- a) šio straipsnio, kai jį taiko darbdaviai ir darbuotojai, taikymo ir
- b) kolektyvinių sutarčių arba susitarimų, sudarytų pagal šią straipsnio dalį, nuostatų taikymo srities išplėtimo kitiems darbuotojams pagal nacionalinės teisės aktus ir (arba) praktiką taisykles.

19 straipsnis

Nukrypimo nuo pamatinių laikotarpių apribojimai

Naudojantis 17 straipsnio 3 dalyje ir 18 straipsnyje numatyta galimybe nukrypti nuo 16 straipsnio b punkto, negali būti nustatytas didesnis kaip šešių mėnesių pamatinis laikotarpis.

Tačiau laikydamosi bendrųjų principų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos, valstybės narės gali leisti dėl objektyvių arba techninių, arba darbo organizavimo priežasčių kolektyvinėse sutartyse arba susitarimuose, sudarytuose tarp darbdavių ir darbuotojų, nustatyti jokių būdu ne ilgesnius kaip 12 mėnesių pamatinius laikotarpius.

Iki 2003 m. lapkričio mėn. 23 d., vadovaudamasi Komisijos pasiūlymu ir kartu pateikiama įvertinimo ataskaita, Taryba peržiūri šios straipsnio dalies nuostatas ir sprendžia dėl tolesnių veiksmų.

20 straipsnis

Mobilieji darbuotojai ir darbas atviroje jūroje

1. 3, 4, 5 ir 8 straipsniai mobiliesiems darbuotojams netaikomi.

Tačiau valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad užtikrintų tokių mobilių darbuotojų teisę į pakankamą poilsį, išskyrus 17 straipsnio 3 dalies f punkte numatytas aplinkybes.

2. Laikantis bendrųjų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos principų ir jei vyksta darbdavio atstovų ir atitinkamų darbuotojų atstovų konsultacijos bei stengiamasi skatinti visas atitinkamas socialinio dialogo formas, įskaitant šalių pageidavimu ir derybas, valstybės narės dėl objektyvių arba techninių priežasčių, arba su darbo organizavimu susijusių priežasčių gali pratęsti 16 straipsnio b punkte minėtą pamatinį laikotarpį iki 12 mėnesių darbuotojams, kurie daugiausia dirba atviroje jūroje.

3. Ne vėliau kaip iki 2005 m. rugpjūčio 1 d. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, administracija ir darbuotojais Europos lygmeniu, iš naujo apsvarsto darbuotojams atviroje jūroje taikomų nuostatų dėl saugos ir sveikatos apsaugos veikimą, kad prireikus galėtų pateikti atitinkamus pakeitimus.

21 straipsnis

Darbuotojai, dirbantys jūrų žvejybos laivuose

1. 3–6 ir 8 straipsniai netaikomi visiems darbuotojams, dirbantiems jūrų žvejybos laivuose, kurie plaukioja su kurios nors valstybės narės vėliava.

Tačiau valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti visų darbuotojų, dirbančių jūrų žvejybos laivuose, plaukiojančiuose su kurios nors valstybės narės vėliava, teisę į pakankamą poilsį ir apriboti vidutinį darbo valandų skaičių per savaitę iki 48, skaičiuojant per pamatinį laikotarpį, ne ilgesnį kaip 12 mėnesių.

2. Laikydamosi 1 dalyje, 2 pastraipoje ir 3 ir 4 dalyse nustatytų ribų, valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad (apsaugojant tokių darbuotojų saugą ir sveikatą):

- a) darbo valandos būtų ribojamos maksimaliu valandų skaičiumi, kurio negalima viršyti tam tikru konkrečiu laikotarpiu; arba
- b) per tam tikrą konkretų laikotarpį būtų suteikiamas minimalus poilsio valandų skaičius.

Maksimalus darbo valandų skaičius ir minimalus poilsio valandų skaičius nustatomas įstatymu ir kitais teisės aktais arba kolektyvine sutartimi ar darbdavių ir darbuotojų susitarimais.

3. Darbo ar poilsio valandų ribos nustatomos arba:
- a) maksimaliomis darbo valandomis, kurios neturi būti ilgesnės kaip:
- i) 14 valandų per parą ir
 - ii) 72 valandos per septynių dienų laikotarpį;
- arba
- b) minimaliomis poilsio valandomis, kurios neturi būti trumpesnės kaip:
- i) 10 valandų per 24 valandų laikotarpį; ir
 - ii) 77 valandos per septynių dienų laikotarpį.

4. Poilsio valandas galima dalyti ne daugiau kaip į du periodus; vieno iš jų trukmė turi būti ne mažiau kaip 6 valandos, o tarpas tarp iš eilės einančių poilsio periodų neturi būti ilgesnis kaip 14 valandų.

5. Laikydamos bendrųjų darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos principų ir dėl objektyvių ar techninių priežasčių ar su darbo organizavimu susijusių priežasčių, valstybės narės gali leisti išimtis, įskaitant pamatinių laikotarpių nustatymą, neviršijant 1 dalyje, 2 pastraipoje ir 3 ir 4 dalyse nustatytų ribų. Tokios išimties turi kiek įmanoma atitikti nustatytus standartus, bet jas taikant galima atsižvelgti į dažnesnes ir ilgesnes atostogas ar suteikiamas kompensacines darbuotojų atostogas. Tokios išimties nustatomos:

- a) įstatymais ir kitais teisės aktais, jei vyksta darbdavio atstovų ir atitinkamų darbuotojų atstovų konsultacijos bei stengiamasi skatinti visas atitinkamas socialinio dialogo formas; arba
- b) kolektyvinėmis sutartimis ar darbdavių ir darbuotojų susitarimais.

6. Jūrų žvejybos laivo kapitonas turi teisę reikalauti, kad laive esantys darbuotojai dirbtų bet kokią valandų skaičių, kai reikia tiesiogiai užtikrinti laivo, laive esančių asmenų ir krovinio saugumą arba padėti kitiems laivams ar asmenims, kuriuos yra ištikusi nelaimė jūroje.

7. Valstybės narės gali numatyti, kad darbuotojai, dirbantys jūrų žvejybos laivuose, kuriems vadovaujantis nacionaliniais įstatymais arba praktika negalima vykdyti veiklos tam tikru ne ilgesniu nei vienas mėnuo kalendorinių metų laikotarpiu, išėitų kasmetinių atostogų per minėtą laikotarpį, vadovaujantis 7 straipsniu.

22 straipsnis

Įvairios nuostatos

1. Valstybė narė gali netaikyti 6 straipsnio, jei ji laikosi bendrųjų principų dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos ir imasi priemonių užtikrinti, kad:

- a) joks darbdavys nereikalautų iš darbuotojo dirbti per septynias dienas daugiau kaip 48 valandas, apskaičiuotas kaip 16 straipsnio b punkte nurodyto pamatinio laikotarpio vidurkis, jei jis negavo darbuotojo sutikimo dirbti tokį darbą;
- b) joks darbuotojas dėl darbdavio veiksmų nepatirtų jokių nuostolių dėl to, kad jis nenori sutikti dirbti tokį darbą;
- c) darbdavys turėtų visų tokį darbą dirbančių darbuotojų naujausius sąrašus;
- d) sąrašai būtų perduoti kompetentingosioms institucijoms, kurios dėl su darbuotojų sauga ir (arba) sveikata susijusių priežasčių gali uždrausti arba apriboti galimybę viršyti savaitės darbo valandų skaičių;
- e) kompetentingųjų institucijų prašymu darbdavys pateiktų joms informaciją apie tuos atvejus, kai darbuotojai sutiko per septynias dienas dirbti daugiau kaip 48 valandas, apskaičiuotas kaip 16 straipsnio b punkte nurodyto pamatinio laikotarpio vidurkis.

Iki 2003 m. lapkričio 23 d., vadovaudamasi Komisijos pasiūlymu ir kartu pateikiama įvertinimo ataskaita, Taryba peržiūri šios dalies nuostatas ir sprendžia dėl tolesnių veiksmų.

2. Dėl 7 straipsnio taikymo valstybės narės gali nustatyti nuo 1996 m. lapkričio 23 d. ne ilgesnį kaip trejų metų pereinamąjį laikotarpį, jei per šį pereinamąjį laikotarpį:

- a) kiekvienas darbuotojas gauna trijų savaičių mokamas kasmetines atostogas pagal nacionaliniais teisės aktais ir (arba) praktika nustatytas teisės į tokias atostogas ir jų suteikimo sąlygas ir
- b) vietoj trijų savaičių mokamų kasmetinių atostogų negalima išmokėti kompensacijos, išskyrus tuos atvejus, kai darbo santykiai nutraukiami.

3. Nusprendusios pasinaudoti šiame straipsnyje numatytomis galimybėmis, valstybės narės nedelsdamos informuoja apie tai Komisiją.

6 SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

23 straipsnis

Apsaugos lygis

Nepažeidžiant valstybių narių teisės, atsižvelgiant į besikeičiančias aplinkybes, priimti kitokias su darbo laiku susijusias įstatymines, normines ir sutartines nuostatas, atitinkančias šioje direktyvoje nustatytus būtiniausius reikalavimus, šios direktyvos įgyvendinimas negali sąlygoti darbuotojams teikiamos apsaugos bendro lygio sumažinimo.

24 straipsnis

Ataskaitos

1. Valstybės narės Komisijai pateikia šios direktyvos taikymo srityje priimtų arba priimamų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

2. Kas penkerius metus valstybės narės atsiskaito Komisijai už šios direktyvos nuostatų praktinį įgyvendinimą, pateikdamos darbdavių ir darbuotojų nuomonę.

Komisija apie tai informuoja Europos Parlamentą, Tarybą, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą ir Darbuotojų saugos, higienos ir sveikatos patariamąjį komitetą.

3. Nuo 1996 m. lapkričio 23 d. kas penkerius metus Komisija, atsižvelgdama į 22 ir 23 straipsnius ir šio straipsnio 1 ir 2 dalis, Europos Parlamentui, Tarybai ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui pateikia ataskaitą apie šios direktyvos taikymą.

25 straipsnis

Nuostatų dėl jūros žvejybos laivuose dirbančių darbuotojų veikimo peržiūrėjimas

Iki 2009 m. rugpjūčio 1 d. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, administracija ir darbuotojais Europos lygmeniu, iš naujo apsvarsto nuostatas dėl darbuotojų, dirbančių jūrų žvejybos laivuose, ir ypač nagrinėja, ar tos nuostatos vis dar tinka pirmiausia sveikatos ir saugos požiūriu, kad prireikus galėtų pasiūlyti jų tinkamas pataisus.

26 straipsnis

Nuostatų dėl darbuotojų, susijusių su keleivių vežimo paslaugomis, veikimo peržiūrėjimas

Iki 2005 m. rugpjūčio 1 d. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis bei administracija ir darbuotojais Europos

lygmeniu, iš naujo apsvarsto, kaip veikia nuostatos dėl darbuotojų, susijusių su miesto keleivių vežimo reguliariais reisais paslaugomis, kad prireikus galėtų pateikti tinkamas pataisus, kurios užtikrintų nuoseklią ir tinkamą politiką šiame sektoriuje.

27 straipsnis

Panaikinimas

1. Nepažeidžiant valstybių narių įsipareigojimų dėl I priedo B dalyje nustatytų perkėlimo terminų, Direktyva 93/104/EB, iš dalies pakeista I priedo A dalyje minima direktyva, panaikinama.

2. Nuorodos į panaikintąją direktyvą laikomos nuorodomis į šią direktyvą ir aiškinamos remiantis II priede pateikta koreliacijos lentele.

28 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja 2004 m. rugpjūčio 2 d.

29 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva skirta valstybėms narėms.

Priimta Briuselyje, 2003 m. lapkričio 4 d.

Europos Parlamento vardu

Pirmininkas

P. COX

Tarybos vardu

Pirmininkas

G. TREMONTI

I PRIEDAS

A DALIS

PANAIKINTOJI DIREKTYVA IR JOS PAKEITIMAI

(27 straipsnis)

Tarybos direktyva 93/104/EB

(OL L 307, 1993 12 13, p. 18)

Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/34/EB

(OL L 195, 2000 8 1, p. 41)

B DALIS

PERKĖLIMO Į NACIONALINĘ TEISĘ GALUTINIAI TERMINAI

(27 straipsnis)

Direktyva	Galutinis perkėlimo terminas
93/104/EB	1996 m. lapkričio 23 d.
2000/34/EB	2003 m. rugpjūčio 1 d. ⁽¹⁾

⁽¹⁾ Mokomąją praktiką atliekantiems gydytojams – 2004 m. rugpjūčio 1 d. Žr. Direktyvos 2000/34/EB 2 straipsnį.

II PRIEDAS

KORELIACIJOS LENTELĖ

Direktyva 93/104/EB	Ši direktyva
1–5 straipsniai	1–5 straipsniai
6 straipsnio įžanginiai žodžiai	6 straipsnio įžanginiai žodžiai
6 straipsnio 1 punktas	6 straipsnio a punktas
6 straipsnio 2 punktas	6 straipsnio b punktas
7 straipsnis	7 straipsnis
8 straipsnio įžanginiai žodžiai	8 straipsnio įžanginiai žodžiai
8 straipsnio 1 punktas	8 straipsnio a punktas
8 straipsnio 2 punktas	8 straipsnio b punktas
9, 10 ir 11 straipsniai	9, 10 ir 11 straipsniai
12 straipsnio įžanginiai žodžiai	12 straipsnio įžanginiai žodžiai
12 straipsnio 1 punktas	12 straipsnio a punktas
12 straipsnio 2 punktas	12 straipsnio b punktas
13, 14 ir 15 straipsniai	13, 14 ir 15 straipsniai
16 straipsnio įžanginiai žodžiai	16 straipsnio įžanginiai žodžiai
16 straipsnio 1 punktas	16 straipsnio a punktas
16 straipsnio 2 punktas	16 straipsnio b punktas
16 straipsnio 3 punktas	16 straipsnio c punktas
17 straipsnio 1 dalis	17 straipsnio 1 dalis
17 straipsnio 2 dalies įžanginiai žodžiai	17 straipsnio 2 dalis
17 straipsnio 2 dalies 1 pastraipa	17 straipsnio 3 dalies a–e punktai
17 straipsnio 2 dalies 2 pastraipa	17 straipsnio 3 dalies f–g punktai
17 straipsnio 2 dalies 3 pastraipa	17 straipsnio 4 dalis
17 straipsnio 2 dalies 4 pastraipa	17 straipsnio 5 dalis
17 straipsnio 3 dalis	18 straipsnis
17 straipsnis 4 dalis	straipsnio 19
17 straipsnio a punkto 1 papunktis	20 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
17 straipsnio a punkto 2 papunktis	20 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
17 straipsnio a punkto 3 papunktis	20 straipsnio 2 dalis
17 straipsnio a punkto 4 papunktis	20 straipsnio 3 dalis
17 straipsnio b punkto 1 papunktis	21 straipsnio 1 dalies pirma pastraipa
17 straipsnio b punkto 2 papunktis	21 straipsnio 1 dalies antra pastraipa
17 straipsnio b punkto 3 papunktis	21 straipsnio 2 dalis
17 straipsnio b punkto 4 papunktis	21 straipsnio 3 dalis
17 straipsnio b punkto 5 papunktis	21 straipsnio 4 dalis
17 straipsnio b punkto 6 papunktis	21 straipsnio 5 dalis
17 straipsnio b punkto 7 papunktis	21 straipsnio 6 dalis
17 straipsnio b punkto 8 papunktis	21 straipsnio 7 dalis
18 straipsnio 1 dalies a punktas	–
18 straipsnio 1 dalies b punkto i papunktis	22 straipsnio 1 dalis
18 straipsnio 1 dalies b punkto ii papunktis	22 straipsnio 2 dalis
18 straipsnio 1 dalies c punktas	22 straipsnio 3 dalis
18 straipsnio 2 dalis	–
18 straipsnio 3 dalis	23 straipsnis
18 straipsnio 4 dalis	24 straipsnio 1 dalis

Direktyva 93/104/EB	Ši direktyva
18 straipsnio 5 dalis	24 straipsnio 2 dalis
18 straipsnio 6 dalis	24 straipsnio 3 dalis
–	25 straipsnis ⁽¹⁾
–	26 straipsnis ⁽²⁾
–	27 straipsnis
–	28 straipsnis
19 straipsnis	29 straipsnis
–	I priedas
–	II priedas

⁽¹⁾ Direktyvos 2000/34/EB 3 straipsnis.
⁽²⁾ Direktyvos 2000/34/EB 4 straipsnis.